

Vergaderjaar 2008–2009

30 995

Aanpak Wijken

Nr. 61

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR WONEN, WIJKEN EN INTEGRATIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 december 2008

In de brief van de griffier van de algemene commissie voor Wonen, Wijken en Integratie (kenmerk 08-WWI-B-045) verzoekt u mij ten behoeve van het algemeen overleg over de wijkenaanpak op 11 december a.s. een update van het dossier wijkenaanpak naar uw Kamer te sturen (1). Tevens verzoekt u mij voor dit AO specifiek te informeren over de actuele stand van zaken van de bewonersparticipatie (2), mijn reactie op het advies van het Centraal Fonds voor de Volkshuisvesting over de mogelijke bijstelling van de gehanteerde percentages voor de heffingsgrondslag (3), en de (solidariteits)heffing bij de woningcorporaties in het licht van de discussie over de positie van de «rijke» woningcorporaties met een opgave in de 40 wijken (4). Tenslotte heeft u mij verzocht de beantwoording van de nog openstaande vragen uit het algemeen overleg van 13 november jl. vóór het AO van 11 december a.s. naar uw Kamer te sturen (5). Door middel van deze brief geef ik hieraan invulling. Tenslotte zal ik naar aanleiding van mijn toezeggingen in het wetgevingsoverleg op 27 november jl. uw Kamer informeren over (6) de synchronisatie van de outcome monitor en de leefbaarometer en (7) de wijkenaanpak op Curaçao.

(1) De wijkenaanpak

Op woensdag 19 november jl. heb ik mijn eerste werkbezoek aan de aandachtswijken afgelegd, de Stationsbuurt en de Rivierenbuurt in Den Haag. Samen met staatssecretaris Aboutaleb heb ik in de ochtend de Jan van Nassauschool bezocht. In de middag heb ik samen met minister Klink de aftrap gegeven voor het experiment Gezonde Wijk. Het experiment waar de helft van de gemeenten aan deelneemt moet voor de wijkenaanpak vernieuwende werkwijzen opleveren die bijdragen aan de gezondheid van de bewoners in de Krachtwijken. Tijdens dit werkbezoek heb ik geconstateerd dat er intelligent wordt gezocht naar oplossingen voor de problemen in de wijk. Er wordt niet gewoon beleid gemaakt, maar echt nagedacht over wat nodig is. Mijn indruk naar aanleiding van het werkbezoek is dat de wijkenaanpak in deze gemeente op de rails staat. Over de

inzet van bewoners, professionals van instellingen en de gemeente ben ik positief gestemd. In deze wijk met veel migranten heb ik autochtone bewoners gesproken die hun uiterste best doen om bruggen te slaan naar de andere bewoners in de wijk. Het is aan de professionals om deze initiatieven over en weer vanuit de verschillende gemeenschappen te ondersteunen.

Mijn ambtsvoorganger heeft op 7 november 2008 de Voortgangsrapportage wijkenaanpak 2008 aan uw Kamer aangeboden. In de begeleidende brief (TK 2008–2009, 30 995, nr.60) zijn vijf centrale opgaven benoemd die in de uitvoeringsfase van de wijkenaanpak centraal zullen staan: (1) het bereiken van zichtbare en merkbare resultaten op de beleidsterreinen wonen, werken, leren en opgroeien, integreren en veiligheid, (2) het betrekken van bewoners bij de uitvoering van de plannen in de wijk, (3) het doorbreken van de verkokering op rijks – en lokaal niveau en het uitvoeren van experimenten, (4) het betrekken van externe partners bij de wijk en (5) het voorkomen van het afglijden van andere wijken dan de 40. Ik heb het voornemen om de plannen van mijn ambtsvoorganger voort te zetten. Het komende jaar wil ik hierbij extra nadruk leggen op het opsporen en verspreiden van goede innovaties.

(2) Stand van zaken bewonersparticipatie

– Vouchers

Zoals bekend heeft mijn ambtsvoorganger bij de verdeling van het bewonersbudget van €10 miljoen voor de G31 (€ 300 000, per gemeente), een voorkeur uitgesproken voor een toedeling van het geld aan de bewoners door middel van het vouchersysteem. Inmiddels hebben 13 gemeenten aangegeven met het vouchersysteem aan de slag te gaan. Dit zijn Amsterdam, Almelo, Eindhoven, Groningen, Haarlem, Hengelo, Leeuwarden, Leiden, Schiedam, Sittard-Geleen, Tilburg, Venlo en Zaanstad.

17 gemeenten hebben aangegeven dat ze hun eigen bestaande gemeentelijke systeem handhaven. Dit hebben ze gedaan met instemming van de bewoners(organisaties). De gemeenten, Groningen, Breda en Arnhem, hebben op 12 november jl. een brief ontvangen vanuit de directie Wijken van mijn departement, omdat ze hun keuze nog niet kenbaar hadden gemaakt. Groningen heeft inmiddels laten weten, dat ze het vouchersysteem overneemt. Breda verkiest het eigen gemeentelijke systeem. De gemeente Arnhem heeft de keuze nog uitstaan bij de bewonersorganisaties.

Den Haag had in eerste instantie de bewoners geen keuze gelaten omtrent het verdelingssysteem. Dit is, op dringend verzoek van mijn ambtsvoorganger alsnog gebeurd. Inmiddels hebben de bewoners ingestemd met het systeem van de gemeente. Ook Alkmaar is aangesproken op het niet meesturen van een bewonersverklaring. Een reactie hierop volgt nog.

Omdat tijdens de Landelijke Bewonersdag op 1 november jl. signalen zijn afgegeven, dat bewoners bij de keuze voor het verdelingssysteem niet in alle gevallen even goed betrokken zouden zijn geweest, zijn alle G-31 gemeenten en bewonersorganisaties benaderd met de vraag hoe dit proces is verlopen. Hieruit bleek dat elke gemeente dit proces op zijn eigen manier heeft vorm gegeven. Voor de meeste gemeenten die niet voor het vouchersysteem hebben gekozen geldt, dat zij op voorhand een voorkeur hadden voor het eigen systeem. Dit hebben zij als voorstel bij de bewonersorganisaties neergelegd voor instemming. Bewonersorganisa-

ties geven in deze gemeenten aan het eens te zijn met de keuze voor het gemeentelijke systeem.

– *Bewonersbetrokkenheid*

Betrokkenheid van bewoners bij de totstandkoming en uitvoering van de wijkactieplannen is van groot belang voor een succesvolle wijkenaanpak. Voorafgaand aan de ondertekening van het charter is deze betrokkenheid nagegaan en per stad beoordeeld.

In het AO van 13 november jl. heeft u aan mijn ambtsvoorganger gevraagd – met het oog op signalen dat de bewonersparticipatie in een aantal gemeenten niet goed zou zijn verlopen – aan te geven waarom zij de charters wel heeft ondertekend.

In 12 van de 18 gemeenten met de 40 aandachtswijken hebben bewoners- (organisaties) hun handtekening gezet onder de afzonderlijke wijkactieplannen. Dit zijn Alkmaar, Den Haag, Eindhoven, Enschede, Deventer, Heerlen, Leeuwarden, Maastricht, Nijmegen, Schiedam, Utrecht, Zaanstad. Bovendien is in veel wijkactieplannen ook beschreven welke activiteiten zijn georganiseerd om de bewoners actief te betrekken. Daarmee was de bewonersbetrokkenheid bij de totstandkoming van de wijkactieplannen aangetoond.

In de gemeenten Groningen, Arnhem, Amersfoort, Dordrecht, Amsterdam en Rotterdam wordt in de wijkactieplannen apart vermeld op welke wijze bewoners betrokken zijn bij de planvorming. Waar dit in de afzonderlijke wijkactieplannen ontbreekt bevatten de charterteksten, in het bijzonder de paragraaf «Bewonersparticipatie», informatie over de deelname van bewoners aan het proces. Deze informatie is samen met het oordeel van de WWI accounts in de 40 wijken meegewogen in de uiteindelijke beoordeling over de mate van bewonersbetrokkenheid bij de totstandkoming van de wijkactieplannen.

In het AO op 13 november jl. is nadrukkelijk aandacht gevraagd voor de situatie in Amsterdam en Rotterdam. Ik ga daar hier nu dieper op in.

Tijdens de beginfase van de planvorming bleek dat in Amsterdam en Rotterdam bewoners om diverse redenen niet bij de wijkactieplannen waren betrokken. Zij scoren in een aantal van hun wijken dan ook slecht op de kwaliteitskaart van het LSA, die is gemaakt op basis van het onderzoek van de Universiteit van Tilburg naar de betrokkenheid van bewoners bij de totstandkoming van de wijkactieplannen.

De wijkenaanpak in Amsterdam beslaat 5 wijken en heeft betrekking op negen stadsdelen en 17 buurten. Het ontwikkelen van de wijkactieplannen in 2007 was onderdeel van een overeenkomst op hoofdlijnen met de corporaties. Amsterdam heeft bewoners in deze fase beperkt betrokken bij het opstellen van de wijkactieplannen, door gebruik te maken van informatie uit bestaande participatietrajecten met bewoners. Deze trajecten waren niet specifiek benoemd als initiatieven in het kader van de wijkenaanpak, maar als activiteiten in het kader van de stedelijke wijkvernieuwing. Dit geldt bijvoorbeeld voor Slotermeer, Osdorp en de Banne in Amsterdam Noord. De gemeente Amsterdam was verder terughoudend in het benaderen van bewoners vanwege de onduidelijkheid over de financiële middelen van de wijkenaanpak. De gemeente en de stadsdelen wilden voorkomen bij bewoners verwachtingen te wekken die later niet waargemaakt zouden kunnen worden.

Wat de betrokkenheid van bewoners bij het opstellen van de buurtuitvoeringsplannen betreft, geldt binnen de gemeente een gedifferen-

tieerd beeld. In een aantal buurten is dit zonder meer op een goede manier gebeurd. Voor andere wijken geldt – en het onderzoek van de Universiteit Tilburg toont dit aan – dat bewoners vooraf niet specifiek zijn betrokken. Voor deze wijken geldt dat de desbetreffende stadsdelen hebben toegezegd de bewoners bij het proces van de uitvoering van de plannen wel nadrukkelijk te betrekken. Het gehele traject overziend – rekening houdend met wat in het verleden heeft plaatsgevonden en de toezeggingen die naar de toekomst toe zijn gemaakt – is mijn voorganger tot het oordeel gekomen dat de bewonersparticipatie in de gemeente Amsterdam in voldoende mate is vormgegeven. Op basis hiervan kon het charter worden getekend.

Rotterdam heeft in de wijkactieplannen aangegeven hoe zij de bewoners heeft betrokken bij het opstellen van de plannen. Het overleg met bewoners en bewonersorganisaties over plannen en toekomstvisies voor de wijken wordt door de centrale stad als een taak en verantwoordelijkheid van de deelgemeenten gezien. De vorm van overleg over de plannen voor de wijkenaanpak verschilt per gebied, afhankelijk van de opgebouwde overlegvormen die passen in het profiel van de specifieke buurt. Er is een grote mate van verscheidenheid als het gaat om vormen van bewonersbetrokkenheid bij de aanpak van de Rotterdamse aandachtswijken.

Evenals in Amsterdam geldt ook voor Rotterdam dat er in een aantal buurten, zoals Rotterdam Noord, de bewonersparticipatie bij het opstellen van de wijkactieplannen op een goede wijze is verlopen. In een aantal andere wijken is dit minder gegaan. Ook in Rotterdam speelde het argument van de onduidelijkheid over de financiële middelen voor de wijkenaanpak. Het standpunt van de deelgemeenten hierbij was dat mogelijke verwachtingen bij bewoners in een later stadium wellicht niet konden worden waargemaakt. Een enkele deelgemeente gaf het risico aan dat de geloofwaardigheid van de overheid in de ogen van bewoners onder druk kwam te staan. Daarnaast gold voor sommige deelgemeenten dat in het afgelopen jaar herhaaldelijk was gesproken met grote groepen bewoners over de voortgang in de wijken op sociaal, fysiek en of economisch terrein, zoals bijvoorbeeld bij het Pact op Zuid. Ook zijn er in het kader van de wijkactieplannen 2008–2009 gesprekken geweest met alle besturen van bewonersorganisaties, waarbij bijvoorbeeld afspraken zijn gemaakt over het participatiefonds, waarop bewoners met eigen initiatieven een beroep kunnen doen. Op dit moment is Rotterdam bezig integrale wijkactieplannen op te stellen voor een termijn van 4 à 5 jaar. De gemeente heeft hierbij toegezegd in dit traject expliciete aandacht te hebben voor de betrokkenheid van bewoners. Net als voor Amsterdam geldt ook voor Rotterdam dat er voor mijn voorganger – alle deelgemeenten gezamenlijk overziend en mede op basis van de toezeggingen naar de toekomst toe –, voldoende basis was om het charter te ondertekenen.

Wat mij betreft is ook van belang dat de grootte van de wijken, die in deze twee gemeenten onder de wijkenaanpak vallen, in de praktijk een extra complicerende factor ten opzichte van andere gemeenten kunnen zijn bij het bedenken en uitvoeren van nieuwe en creatieve vormen van bewonersparticipatie. Ik heb het vertrouwen dat de betrokkenheid van bewoners bij de wijkenaanpak in de uitvoeringsfase verder zal toenemen. Daar waar nodig zal ik de gemeenten hierop aanspreken.

(3) advies van het CFV over mogelijke bijstelling van de gehanteerde percentages voor de heffingsgrondslag

U heeft mij verzocht om een reactie op het advies van het Centraal Fonds voor de Volkshuisvesting (CFV) over de mogelijke bijstelling van de gehanteerde percentages voor de heffingsgrondslag. Mijn ambts-

voorganger heeft uw Kamer toegezegd in overleg met het CFV te bezien of een andere weging in de heffingsgrondslag tussen de componenten WOZ-waarde en aantal woningen mogelijk is, zodat vermogensverschillen beter tot uitdrukking komen. Ik ben hierover thans nog in gesprek met het CFV. Ik streef er naar u daarover vóór 1 februari 2009 nader te kunnen informeren. Op zijn vroegst vanaf het jaar 2009 kan een eventuele wijziging worden geëffectueerd.

(4) (solidariteits)heffing bij de woningcorporaties

In het kennismakingsoverleg op 25 november jl. heb ik u gemeld dat ik wil bezien op welke wijze de heffing zodanig kan worden ingericht, dat hiervoor (meer) draagvlak bij de corporaties bestaat, daarbij bijvoorbeeld meer kijkend naar de vermogenspositie van corporaties. Mijn ambtsvoorganger heeft uw Kamer toegezegd dat in 2010 een evaluatie zal plaatsvinden van de bijzondere projectsteun, zoals deze thans is ingericht. Ik wil bij die evaluatie deze elementen betrekken.

(5) Beantwoording openstaande vragen uit het algemeen overleg van 13 november 2008

– *Reactie op rapport SP «de Buurt, de schaal van de toekomst»*

De reactie van het Kabinet op het rapport van de SP is opgenomen in de Voortgangsrapportage wijkenaanpak 2008. Naar aanleiding van deze reactie heeft de heer *Jansen* geïnformeerd naar de punten waar de minister het niet mee eens was.

Het rapport is opgesteld vanuit de gedachte dat de overheid de publieke zaak te veel heeft overgelaten aan de markt. Dit zorgt naar de mening van de SP voor problemen, aangezien de markt helemaal niet geïnteresseerd zou zijn in de publieke zaak, maar het verdienen van geld centraal stelt. Daardoor ontstaan grote instellingen met veel bureaucratie. De stelling van de SP is dat minder bemoeienis van de overheid leidt tot meer bureaucratie. Ik vind deze veronderstelling geen recht doen aan de realiteit. Woningcorporaties en andere marktpartijen zijn zeer betrokken bij de wijkenaanpak en essentiële partners om in de wijken te kunnen doorpakken.

De SP gaat er in haar rapport ook van uit dat schaalvergroting altijd het effect heeft, dat de aandacht voor het buurt of wijkniveau verdwijnt en de menselijke maat niet meer mogelijk is. In feite haalt de SP hier een discussie aan die al vaker in de Tweede Kamer is gevoerd. De stelling dat corporaties niet groter zouden mogen zijn dan 10 000 woningen is in verschillende debatten aan de orde geweest. Woningcorporaties kunnen ook boven de 10 000 woningen fuseren. Voorgenomen fusies zullen worden getoetst aan een aantal criteria. Zo mag schaalvergroting geen doel op zich zijn, mag er geen sprake zijn van verlies van efficiëntie en van focus op volkshuisvestelijke prestaties. Verder is afgesproken dat de menselijke maat en de (lokale) binding met gemeenten en huurders moet worden gewaarborgd. Gemeenten en huurdersorganisaties moeten instemmen met de voorgenomen fusie. Tenslotte mag de fusie geen legitimatie zijn om salarissen van bestuurders te verhogen.

De SP besteedt in haar rapport aandacht aan het belang van draagvlak bij bewoners, als corporaties besluiten over te gaan tot sloop. Gesteld wordt dat er te veel sloop plaatsvindt zonder dat bewoners hierbij goed en tijdig bij worden betrokken. In het AO op 13 november jl. is hieraan al gerefereerd, toen de situatie in Utrecht Overvecht aan de orde kwam. In het debat over de begroting Wonen, Wijken en Integratie voor het jaar 2009 heb ik aangegeven dat bewoners meer invloed moeten krijgen op de

herstructurering van hun omgeving en dus ook op de sloopplannen. Ik vind het belangrijk dat huurders en verhuurders – naast de garanties die worden geboden via de gemeentelijke inspraak, de Wet Overleg huurders/verhuurders en het Burgerlijk Wetboek – bij voorgenomen herstructurering en sloop bij voorbaat afspraken kunnen maken over o.m. hoeveel precies gesloopt moet worden, hoe het proces zal verlopen en hoe de herhuisvesting wordt geregeld. Ik vind het van belang dat bewoners daarbij door deskundigen ondersteund kunnen worden. Het voorstel van de PvdA en de Christenunie om tot een lokaal handvest te komen en het plan «Langs de Slooplat» van de SP bieden hiervoor goede inzichten.

Een aantal leden heeft gevraagd hoe invulling wordt gegeven aan het begrip leefbaarheid in de Huisvestingswet?

De planning voor de Huisvestingswet is dat deze in 2010 in werking zal treden. In de kaderbrief herziening Huisvestingswet (TK 2007–2008, 29 624, nr. 3) is over het begrip leefbaarheid het volgende aangegeven; «Omdat woningmarkten lokaal verschillen en leefbaarheid lokaal ook kan verschillen zal er geen strikte definitie van het begrip leefbaarheid in de wet worden opgenomen. Gemeenten zullen hiervoor in de Memorie van Toelichting van de wet handvatten krijgen voor de onderbouwing».

- De heer *Van der Ham* informeerde of de minister zich garant gaat stellen voor succesvolle projecten?

Ik zie het primair als mijn opdracht om goede initiatieven uit te venten. De afweging welke projecten worden gefinancierd wordt gemaakt op lokaal niveau. Hierbij geldt dat de Wijkactieplannen, waarin dergelijke projecten zijn opgenomen en die een financiële paragraaf bevatten, zijn ondertekend door betrokken lokale partijen. Op die manier is gezorgd voor een financiële garantstelling van de projecten die in het kader van de wijkenaanpak worden gestart. Gemeentelijke instanties in de wijk zijn zelf verantwoordelijk; zij dienen dus ook zelf te zorgen voor het reserveren van de financiële middelen voor de toekomst van projecten. De corporaties hebben toegezegd om de komende 10 jaar €250 miljoen extra te investeren. Daarnaast stelt ook het Kabinet financiële middelen ter beschikking en wordt de inzet van bijvoorbeeld extra wijkagenten en conciërges mogelijk gemaakt. Ook dragen gemeenten zelf bij.

Een succesvol project betekent aan de andere kant ook dat is nagedacht over hoe dit op termijn structureel binnen een wijk kan worden belegd, waarbij nadrukkelijk de mogelijkheid wordt gezien dat projecten «selfsupporting» worden.

- De heer *Van der Ham* informeerde naar de ambities van het Kabinet op het terrein van de Vroeg- en Voorschoolse educatie (VVE) en de brede school?

Het streven is om alle jonge doelgroepkinderen (2–6 jaar) te bereiken met een programma voor- en voerschoolse educatie (VVE), te beginnen in de aandachtswijken in de vier grote gemeenten.

Deze ambitie is opgenomen in alle charters, die zijn afgesloten na 3 april 2008; op deze dag werd hiertoe een convenant gesloten tussen staatssecretaris Dijkema en de VNG. In de charters die voorafgaand aan 3 april 2008 zijn afgesloten (Deventer, Alkmaar, Maastricht, Enschede) is de ambitie opgenomen om richting de 100% doelgroep dekking te gaan. De gemeente Amersfoort (waarvan het charter ook voor 3 april werd gesloten) heeft destijds een ambitie van 58% doelgroepbereik opgenomen.

Alle gemeenten hebben in het charter de ambitie opgenomen om brede scholen te realiseren, danwel de bestaande brede scholen te optimaliseren. De plannen hiervoor zijn uitgewerkt in de gemeentelijke wijkactieplannen.

- Mevrouw *Van Gent* en de heer *Van der Ham* wezen op het sectorbeeld 2008, waarin het CFV de voorgenomen prestaties schetst en de verwachte financiële ontwikkeling in de corporatiesector t/m 2012. Zij stelden de vraag welke effecten de financiële crisis heeft op de financiële positie op de korte termijn en lange termijn en welke effecten op de verwachte prestaties.

Op de korte termijn is het effect van de kredietcrisis op de financiële positie van de woningcorporaties naar verwachting beperkt. Voor de middellange termijn is het beeld nog onzeker (afhankelijk van o.a. waardeontwikkeling en financieringsmogelijkheden). Het reguliere verhuurbedrijf van de woningcorporaties vormt een stevige en vaste basis voor de financiële positie van de corporatie. De inkomsten uit verhuur zullen door de kredietcrisis waarschijnlijk niet in betekenende mate onder druk komen te staan; ook aan de kostenkant zijn geen grote veranderingen te verwachten, ook niet ten aanzien van de renteniveaus.

Wel zijn er signalen dat de verkoopaantallen aan huurwoningen gaan dalen, wat een negatief effect kan hebben op de ontwikkeling van de financiële positie van de corporaties t.o.v. de prognoses. Zoals het Kabinet in zijn brief van 21 november jl. heeft aangegeven ligt het in de rede om, als aanvullend beleid onder ogen moet worden gezien, als eerste te kijken naar de effectiviteit van mogelijk verscherpte inzet van het huidige instrumentarium.

De afzetmogelijkheden van nieuwbouw koopwoningen zullen beperkter worden door de verminderde vraag. Corporaties zitten meer in het middeldure segment nieuwbouw koopwoningen, dat relatief minder zwaar getroffen wordt dan het dure segment. Maar corporaties zullen, net als particuliere investeerders, terughoudender zijn in het opstarten van nieuwe investeringsprojecten. In voorkomende gevallen zullen ook verliezen geleden kunnen worden op reeds in aanbouw genomen projecten, dan wel zullen deze tijdelijk in de verhuur genomen moeten worden. Bij het omzetten van duurdere koopwoningen in huur is thans echter geen WSW-borging mogelijk.

De financiering van investeringen in huurwoningen en maatschappelijk onroerend goed wordt nu goeddeels gedekt met leningen met WSW borging. Gezien de financiële positie van woningcorporaties is er macro gezien voldoende borgingsruimte. De BNG en de Waterschapsbank (WSB) zijn echter nog de enige aanbieders van nieuwe leningen. Afhankelijk van verdere ontwikkelingen op de kapitaalmarkt kan er een moment komen dat de BNG en WSB niet meer in staat zijn om geheel te voorzien in de financieringsbehoefte van corporaties.

Resumerend verwacht ik niet dat de wijkenaanpak sterk negatief beïnvloed zal worden door de kredietcrisis, behoudens mogelijk de nieuwbouw van middeldure koopwoningen. De investeringen in het maatschappelijke onroerend goed en de corporatie-inzet in sociale en economische programma's zullen naar verwachting niet geraakt worden.

- De heer *Van Bochove* stelde dat de wijkenaanpak een Haags spelletje lijkt, terwijl het op het lokale niveau moet gebeuren en dat het de verantwoordelijkheid is van de gemeenteraad om te controleren of de aanpak goed verloopt.

Voor de wijkenaanpak geldt het principe van partnerschap tussen Rijk en gemeenten. Nadat op lokaal niveau de doelstellingen waren geformuleerd, hebben gemeente en rijk de ambities voor de wijkenaanpak vastgelegd in zogenaamde charters. In de charters zijn ook afspraken gemaakt over bijdragen van gemeente en Rijk op de terreinen wonen, werken, leren & opgroeien, integreren en veiligheid.

De afspraken in de charters zijn niet vrijblijvend: rijk en gemeenten spreken elkaar over en weer aan op de voortgang en de resultaten. Hierbij leg ik over het rijksdeel van het charter verantwoording af aan uw Kamer en het college van B&W over de invulling van de gemeentelijke rol aan de gemeenteraad.

Om goed zicht te houden op de ontwikkelingen in de wijken en om de administratieve lasten voor gemeenten zo veel mogelijk te beperken zal uw Kamer één maal per jaar tijdens een uitgebreide voortgangrapportage inzicht worden gegeven in de vorderingen die op rijksniveau en op gemeentelijk niveau worden gemaakt.

- De heer *Van Bochove* stelde dat er sprake moet zijn van horizontale verantwoording en niet van verticale verantwoording.

Dat ben ik met u eens; het principe van partnerschap tussen gemeente en rijk in de wijkenaanpak impliceert ook een meer horizontale verantwoording. Zowel het Rijk als de gemeenten zullen zo transparant mogelijk opereren en elkaar over en weer aanspreken op de voortgang met betrekking tot de geformuleerde ambities en de inzet daarop.

- Mevrouw *Van Gent* informeerde naar de geldstromen op gemeentelijk niveau; hoe hebben wij inzicht in de besteding van het geld?

Hier is geen direct zicht op. In het kader van het bestuursakkoord tussen Rijk en Gemeenten en het verzoek van de Tweede Kamer om financiële middelen in het kader van de wijkenaanpak met zo min mogelijk administratieve lasten aan gemeenten ter beschikking te stellen, is er voor gekozen om de middelen via de integratie respectievelijk decentralisatie regeling van het Gemeentefonds aan gemeenten uit te keren. Wel wordt t.b.v. de bestuurlijke gesprekken met gemeenten jaarlijks om een output verantwoording in het kader van de wijkenaanpak gevraagd (welke prestaties zijn geleverd). Samen met de verantwoordingen van de gemeente aan de Gemeenteraad valt vervolgens af te leiden hoe de financiële middelen grosso modo zijn ingezet. Indien ik signalen ontvang, dat gemeenten de extra ter beschikking gestelde middelen niet ten behoeve van de uitvoering van de wijkactieplannen inzetten, zal ik hierover met de desbetreffende gemeente in overleg treden.

Een aantal leden vroeg of het juist is dat de corporaties als gevolg van de kredietcrisis minder VPB zullen opbrengen en of daar door de minister van Financiën consequenties aan zullen worden verbonden.

De Vpb-heffing zal naar verwachting niet substantieel negatief worden beïnvloed worden door de kredietcrisis. De Vpb-heffing wordt hoofdzakelijk bepaald door de netto kasstroom uit het reguliere verhuurbedrijf van de woningcorporaties. De verhuuropbrengsten zullen op peil blijven, en ook zijn er in de reguliere exploitatie geen grote kostenstijgingen als gevolg van de kredietcrisis te verwachten. Opbrengsten van verkopen van bestaande huurwoningen of directe kosten van nieuwe investeringen hebben maar een zeer beperkt effect op de Vpb-heffing, omdat deze in het algemeen geen onderdeel zullen uitmaken van de fiscale winst- en verliesrekening, maar fiscaal gezien via de herinvesteringsreserve worden geboekt. Verkoopwinsten op nieuwe koopwoningen kunnen wel onder druk komen te staan, maar het fiscale effect zal vermoedelijk beperkt zijn.

De heer *Depla* informeerde waarom er in de Voortgangsrapportage gebruik wordt gemaakt van de CBS gegevens over werkgelegenheid van 2007.

Dat is niet juist. In de outcomemonitor zijn de cijfers van 2008 opgenomen. Uit de cijfers blijkt dat de daling tot stilstand is gekomen.

Mevrouw *Van den Burg* vroeg of alle uitvoeringsovereenkomsten al bij het CFV zijn binnengekomen en of het CFV die al heeft beoordeeld? Ook informeerde zij naar de additionaliteit van de investeringen, dit ook in het licht van de opmerkingen van de Algemene Rekenkamer ter zake en omdat in het nieuwe BCFV expliciet wordt gesteld, dat de heffing en bijzondere projectsteun alleen ingevoerd is ter dekking van delen van additionele investeringen in het kader van de wijkenaanpak.

Alle uitvoeringsovereenkomsten om de vrijstelling te verkrijgen zijn ingediend. De ingediende uitvoeringsovereenkomsten zijn beoordeeld door het Fonds en vastgesteld is dat het merendeel van de uitvoeringsovereenkomsten te weinig concreet zijn, dat op basis van die overeenkomst ook tot uitbetaling van subsidie kan worden overgegaan. Aanvragers hebben tot maart 2009 de gelegenheid om de aanvraag te completeren c.q. zo danig toe te lichten dat wel tot uitbetaling kan worden overgegaan. Om de aanvragers zoveel mogelijk te faciliteren organiseert het Fonds op 1 december a.s. een voorlichtingsbijeenkomst om het traject van aanvragen en toekennen zo soepel mogelijk te laten verlopen. De additionaliteit zal moeten blijken uit een verklaring van het college B&W. Het CFV toetst de verklaring marginaal en bij onduidelijkheid daarover zal contact worden gelegd met de gemeente en corporatie.

(6) Synchronisatie outcomemonitor en leefbaarometer

In het wetgevingsoverleg op 27 november jl. vroeg de heer *Van Bochove* waarom ik het niet wenselijk vind om – zoals de Algemene Rekenkamer in haar rapport Krachtwijken suggereert – één indicator te ontwikkelen voor alle wijken in Nederland, zodat een eventueel waterbedeffect inzichtelijk kan worden gemaakt.

De Leefbaarometer en de outcomemonitor hebben een eigen, specifieke functie; ze vullen elkaar aan en versterken elkaar. Het is technisch niet mogelijk om de twee instrumenten te integreren. Beide systemen verschillen methodisch sterk van elkaar, de Leefbaarometer is een modelbenadering, terwijl de outcomemonitor een beschrijvend statistische methode specifiek ten behoeve van het wijkenbeleid is (monitoring op de terreinen wonen, werken, leren & opgroeien, integreren en veiligheid). Hier komt nog bij dat, ook al zou deze verbreding van de outcomemonitor tot een landelijk dekkend systeem mogelijk zijn, dit veel geld kost, en daarmee kosteninefficiënt zou zijn.

Wel zal ik optimaal gebruik maken van de uitkomsten van de Leefbaarometer. Naast de algemene leefbaarheidsscore en de veiligheidsscore, die momenteel reeds onderdeel uitmaken van de outcomemonitor, zal ik ook de overige deelscores van de Leefbaarometer opnemen in de Outcomemonitor. In feite gaat het dan om een synchronisatie van beide instrumenten; de leefbaarometer zal voor de terreinen waar de wijkenaanpak betrekking op heeft integraal worden opgenomen in de Outcomemonitor.

(7) Wijkenaanpak op Curaçao

Tenslotte informeer ik u over de stand van zaken met betrekking tot de wijkenaanpak op Curaçao. Naar aanleiding van de vraag van het lid Brinkman tijdens het ordedebat van 12 november 2008, waarin hij vraagt om een brief met betrekking tot de toezeggingen die mijn ambts-

voorganger tijdens haar laatste bezoek op de Nederlandse Antillen heeft gedaan, informeer ik u, mede namens de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, hierbij over de bijgevoegde Intentieovereenkomst Wijkenaanpak Curaçao¹.

Tijdens haar bezoek aan Curaçao heeft mijn ambtsvoorganger op 12 november 2008 de Intentieovereenkomst Wijkenaanpak Curaçao ondertekend, tezamen met de Minister-president voor de Nederlandse Antillen, mw. E. de Jongh-Elhage en de Gezaghebber van het Eilandgebied Curaçao, mw. L. Dindial, onder voorbehoud van goedkeuring van het Bestuurscollege van Curaçao.

De ondertekenaars geven in deze overeenkomst aan dat zij de intentie hebben om voorbereidingen te treffen voor de aanpak van een achterstandswijk op Curaçao en om vervolgens ook uitvoering aan deze aanpak te geven, conform de beleidsbrief «Naar een professionele, integrale en meerjarige aanpak van Antilliaans-Nederlandse risicogroepen» van 1 februari 2008 (TK 2007–2008, 26 283, nr. 31), waarin een impuls aan de integrale wijkenaanpak op Curaçao wordt aangekondigd. De inzet richt zich in eerste aanleg op Curaçao, omdat de problematiek onder de Antilliaanse risicogroepen daar het grootst is. Er zijn wijken waar bewoners kampen met een ernstige maatschappelijke achterstandspositie. Deze achterstand manifesteert zich op de terreinen wonen, veiligheid, werken, leren en maatschappelijke participatie. Voor het bereiken van meer duurzame resultaten is een meer gerichte en gebundelde inzet van middelen en menskracht nodig. Met de wijkenaanpak zal op een integrale en gebiedsgerichte wijze kunnen worden gewerkt aan het revitaliseren van de betreffende wijk en het verbeteren van de levensomstandigheden en perspectieven van de inwoners aldaar.

De organisatie van de wijkenaanpak is, net als in Nederland, een lokale aangelegenheid. De regierol ligt bij het lokale bestuur, het eilandbestuur in het geval van Curaçao. Op basis van een probleemdiagnose zal onder verantwoordelijkheid van het Bestuurscollege met steun en expertise uit Nederland een wijkactieplan worden opgesteld waarin de maatschappelijke ambitie moet worden geformuleerd. Om dit proces in gang te zetten zal vanuit het ministerie van VROM hiertoe op korte termijn het initiatief worden genomen.

Het eilandbestuur zal er naar streven om met relevante lokale samenwerkingspartners en met de wijkbewoners tot overeenstemming over een wijkactieplan te komen. Dit zal zich in ieder geval richten op de thema's wonen, werken, leren, opgroeien en veiligheid. Deze zullen de basis vormen voor verschillende deelprojecten die in het kader van de wijkaanpak worden uitgevoerd.

Op basis van dit wijkactieplan zal vervolgens een charter met het Rijk i.c. de minister voor Wonen, Wijken en Integratie worden getekend. Deze charter zal concrete afspraken bevatten tussen de minister en het eilandbestuur. De additionele financiële steun vanuit Nederland zal worden bezien in relatie tot de financiële inzet van Antilliaanse partijen, de Antilliaanse regering en vanzelfsprekend in samenhang met de financiële middelen die reeds door de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ter beschikking worden gesteld. De minister heeft een inspanningsverplichting om de uitwerking van het wijkactieplan financieel te ondersteunen.

Voor de uitvoering van het wijkactieplan zal het eilandbestuur met de lokale belanghebbende partijen en de bewoners samenwerken. Net als bij de wijkenaanpak in Nederland zijn de woningcorporaties belangrijke uitvoerende partijen. De lokale woningstichting Fundashon Kas Popular (FKP) zal dan ook worden betrokken bij de wijkaanpak. Om de FKP te

---

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

ondersteunen zal er intensief worden samengewerkt met de Utrechtse woningcorporatie Mitros. Ook zal op de 21 Antillianen gemeenten in Nederland een beroep worden gedaan om in het kader van de Intentieovereenkomst mee te werken aan de ontwikkeling en uitvoering van het wijkactieplan.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

De minister voor Wonen, Wijken en Integratie,
E. E. van der Laan